

ЗАВОД ЗА СОЦИОЛОГИЈУ РАЗВОЈА СЕЛА
ЈУГОСЛОВЕНСКО УДРУЖЕЊЕ ЗА СОЦИОЛОГИЈУ
СЕЛА И ПОЉОПРИВРЕДЕ

*ТРЕЋИ МЕЂУНАРОДНИ НАУЧНИ СКУП
"ВЛАСИНСКИ СУСРЕТИ '97"*

МЛАДИ И СЕЛО

РЕЗИМЕИ РЕФЕРАТА

Власотинце
3-6. септембра, 1997.

Трећи међународни научни скуп
"Власински сусрећи '97"
Млади и село - резимеи реферата

ИЗДАВАЧИ:

Завод за социологију развоја села
Југословенско удружење за социологију села и
пољопривреде

ЗА ИЗДАВАЧЕ:

Проф. др Ђура Стевановић

ПРЕВОД:

Проф. Ранка Гајић
Иван Златковић

КОМПЈУТЕРСКА ОБРАДА:

мр Симо Стевановић

Штампарија "Свен" Ниш

Трећи међународни научни скуп "Власински сусрети 97" одржава се под покровитељством Министарства омладине и спорта, Министарства за пољопривреду, подопривреду и шумарство Републике Србије, општине Власотинце и уз подршку Министарства за науку и технологију Републике Србије

**ДНЕВНЕ МИГРАЦИЈЕ УЧЕНИЧКЕ СЕОСКЕ ОМЛАДИНЕ
ПРЕМА СВИЛАЈНЦУ КАО ИНДИКАТОР ПЕРСПЕКТИВЕ
РУРАЛНОГ РАЗВОЈА**

Радна група 4.- округли сто - МЛАДИ И СЕОСКА СРЕДИНА

**Руководиоци: Проф. др Владимир Милић
Проф. др Драгоуб Ђорђевић
Мр Нада Видић**

4.1. Проф. др Драгољуб В. Ђорђевић, *Машински факултет*, Ниш
**СЕОСКИ МЛАДИ И МЛАДИ СЕЉАЦИ (Према социолошком
одређењу)**

4.2. Проф. др Јован Ђирић, *Филозофски факултет*, Ниш
**ПРОМЕНЕ У СХВАТАЊУ ПОЈМОВА СЕЛА И СЕЉАКА С
ПОСЕБНИМ ОСВРТОМ НА ПРОБЛЕМ МЛАДИХ НА СЕЛУ**

4.3. Проф. др Владимир Милић, *Правни факултет*, Београд
**УРБАНИЗАЦИЈА СЕЛА КАО СТРАТЕГИЈА РАЗВОЈА
СЕОСКЕ ЗАЈЕДНИЦЕ И ОПСТАНКА МЛАДИХ У ЊОЈ**

4.4. Мр Александар Ч. Виденовић, *Архитектонски факултет*,
Београд

**ФАКТОРИ УКЉУЧИВАЊА МЛАДИХ У ОБНОВУ СЕОСКОГ
ПРОСТОРА**

4.5. Др Живадин Јовичић, *Географски институт "Јован Цвијић"* -
САНУ, Београд

**ОДНОС ПРЕМА ГРАДУ - ПОЛАЗИШТЕ ЗА САГЛЕДАВАЊЕ И
РЕШАВАЊЕ БИЛО КОЈЕГ ПРОБЛЕМА НА СЕЛУ ПА И
ПРОБЛЕМА МЛАДИХ**

4.6. Мр Марина Тодоровић, *Географски институт "Јован Цвијић"* -
САНУ, Београд

Радмила Милејић, *Географски институт "Јован Цвијић"* - САНУ,
Београд

**СТАВ МЛАДИХ ПРЕМА ЖИВОТУ У СЕЛУ И ГРАДУ (упоредна
анализа)**

4.7. Мр Бољдан Лукић, *Географски факултет Универзитета у
Београду*

Проф. др Зоран Жежарац, *Урбанистички завод Београд*
**СЕОСКА ИНФРАСТРУКТУРА КАО УСЛОВ СТВАРАЊА
ЈАКОГ БРДСКО-ПЛАНИНСКОГ ДОМАЋИНСТВА**

4.8. Др Милорад Б. Рибар, *Архитектонски факултет*, Београд
ЖИВОТ МЛАДИХ НА СЕЛУ У ПРОШЛОСТИ И ДАНАС

4.9. Мр Срејен Јелић, *ЈЗТП "Београд"*
МЛАДИ И СЕОСКА СРЕДИНА

Working group - round table 4.- YOUNG PEOPLE AND VILLAGE ENVIRONMENT

**Conveners: Vladimir Milić, Ph.D.
Milorad Ribar, Ph.D.
Dragoljub Đorđević, Ph.D.**

4.1. *Prof Dragoljub V. Djordjević, Ph. D., Faculty of Mechanical Engineering, Niš*

RURAL YOUTH AND YOUNG FARMERS

(Sociological determination)

4.3. *Prof Jovan Ćirić, Ph.D., Faculty of Philosophy, Niš, Yugoslavia*

CHANGES IN COMPREHENSION OF THE CONCEPTS OF VILLAGE AND VILLAGER, CONCERNING PARTICULARLY THE PROBLEM OF YOUTH IN THE VILLAGE

4.4. *Prof. Vladimir Milić, Ph.D., Faculty of Law, Belgrade*

RURAL URBANIZATION AS A STRATEGY OF RURAL COMMUNITY DEVELOPMENT AND EXISTENCE OF THE YOUNG IN IT

4.5. *Aleksandar Č. Videnović, M.Sc., Faculty of Architecture, Belgrade*

FACTORS OF YOUNG PEOPLES JOINING RURAL AREA RE-NEWAL

4.6. *Živadin Jovičić, Ph.D., Geographical Institute "Jovan Cvijić", The Serbian Academy of Sciences and Arts, Belgrade, Yugoslavia*

THE ATTITUDE TO TOWN - THE STARTING POINT FOR PERCEIVING AND SOLVING OF ANY PROBLEM AT THE VILLAGE, EVEN THE PROBLEM OF THE YOUTH

4.7. *Marina Todorović, M.Sc., Radmila Miletić, M.Sc., Geographical Institute "Jovan Cvijić" - Serbian Academy of Sciences, Belgrade*

ATTITUDES OF THE YOUNG TO RURAL AND URBAN LIFE (comparative analysis)

4.8. *Bogdan Lukić, M.Sc., Faculty of Geography, Belgrade*

Prof. Zoran Žegarac, Ph.D., Institute for Urbanism, Belgrade

RURAL INFRASTRUCTURE AS A PREREQUISITE FOR A HILLY-MOUNTAIN HOUSEHOLD DEVELOPMENT

4.9. *Prof Milorad B. Ribar, Ph.D., Faculty of Architecture, Belgrade*

YOUNG PEOPLES LIFE IN THE VILLAGE IN THE PAST AND TODAY

4.10. *Sreten Jelić, M.Sc., Yugoslav Railways Enterprise "Beograd"*

THE YOUTH AND RURAL SETTING

4.11. *Prof. Petar Mitković, Ph.D., Faculty of Civil Engineering, Niš*
Prof. Nikola Cekić, Ph.D., Faculty of Civil Engineering, Niš

Радна група - округли сто 4.

МЛАДИ И СЕОСКА СРЕДИНА

Руководиоци:

Проф. др Владимир Милић

Проф. др Драгољуб Ђорђевић

Мр Нада Видић

и сеоска заједница није преживела како то показују развијене земље. Међутим, у овим земљама се показује и то да под утицајем урбанизације старе сеоске заједнице су се трансформисале у савремене и у њима се судбина младих као и осталог сељаштва поставља у сасвим другом светлу него када овај усуд посматрамо ван контекста урбанизације: контексту традиционалног села.

Примена наведених социолошких постулата једино доводи до праве стратегије судбине сеоске заједнице и младих у њој, односно стратегије урбанизације села. Никаква друга визија развоја не може спречити одлазак младих са села а још више пропаст традиционалне сеоске заједнице уколико се не створи адекватан план за урбанизацију села; урбанизацију која је комплексна и подразумева укидање дуализма града и села; изједначавање услова живота.

Таква стратегија јесте сложена и изгледа у овом тешком времену и општем сиромаштву нашег друштва далеко од реалности. Али далеко је нереалније и скупље оно виђење развоја које је антицивилизацијски и не поштује постулате заједнице. Романтичарска визија води или у "рат са ветрењачама" или у стихијски развој без правог резултата. Израда урбане стратегије сеоске заједнице је ствар духа а реализација је поступна и према приликама. Међутим, најважније је да се тиме на прави начин решава и проблем сеоске омладине.

*4.4. Мр Александар Ч. Виденовић, Архитектонски факултет,
Београд*

ФАКТОРИ УКЉУЧИВАЊА МЛАДИХ У ОБНОВУ СЕОСКОГ ПРОСТОРА

Становање у селима подразумева изражену индивидуалност и егзистирање мањих заједница на (у зависности од типа села), некад већем, а некад мањем простору. Такву заједницу обично представља ужа или шири породица или ређе породична задруга. Како је становање у селима непосредно повезано са радом и то најчешће пољопривредом, организација простора на дворишту сеоског живља, па тиме и целих села, суштински се разликује од функционалних карактеристика урбаног становања и организације живота у мањим или већим урбаним целинама.

У већини села Србије последњих деценија изражено је неколико процеса који су појединим крајевима и забрињавајући по свом интензитету и карактеру

- депопулација, одлазак млађег становништва у ближе или даље урбане центре, са великим процентом преосталог старог становништва,

- деаграризација, што у блажој варијанти подразумева већи део опет старијег мешовитог типа службеничко - пољопривредног живља (тзв. вполутанаг)

- неадекватна стратегија развоја, кроз индустријализацију сателитског типа, где се градњом истурених погона већих друштвених фирми са наметнутим производним програмима, покушава са запошљавањем преосталог млађег становништва у селима, како и ови не би напустили места живљења,

- псеудоурбанизација ужег простора села, где се имитирањем градског и модерног стварају контрасти у амбијентима и где процес прерастања села у мање градове није суштински и праћен мењањем свести становништва, већ је последица кашњења за животним потребама.

- мало - погрешно или никакво искоришћење природних ресурса животног простора села, чиме се слика о селима унификује и нестаје њихова индивидуалност и различитост, а процеси развоја смањују на егзистенцијални минимум.

Наведени процеси, и не само они, битно смањују атрактивност сеоског простора, како за живот, тако и за делатност у њему. Млади људи су незадовољни начином живота у селима и општом друштвеном климом, па се у том контексту намеће питање неопходности измене друштвене стратегије развоја села у покушају повећања интересовања људи за животом и радом у њима.

Неки од битних фактора за остварење тог циља, чији би покретачи и главни носиоци морали бити млади људи, због чињенице да тиме раде и за своју будућност, јесу:

- урбанизација на здравим основама, уз рационализацију и ревизију грађења, хитно успостављање свих видова модерне инфраструктуре, а нарочито добрих саобраћајних веза, разјашњење власничких односа, јасну стратегију коришћења земљишта и фаворизовање аутохтоних ресурса,

- измена власничке структуре у развоју пољопривреде, давање приоритета приватном власништву у њој (преоријентација на мање

капацитете, фарме и газдинства високопрофитабилних могућности и модерне технологије),

- обнова локалног етнолошког идентитета у свим областима развоја (пољопривреда, туризам са манифестацијама, еко - привреда, урбанизам и архитектура и друго), која неће бити у колизији са ширим друштвеним интересима, већ ће фаворизовати различитост насеља и амбијената, чиме ће се помоћи стварању сопственог идентитета и осећања припадности код становништва, а нарочито младих људи,

- стварање концепта здравог живота, кроз селекцију активности и усмеравање неадекватних делатности на нове намене, тзв чисте индустрије искључиво на основама ресурса (шуме, воде, пашњаци, специфичне културе...)

Кроз наведене основне стратешке тачке развоја, млади људи би уважавајући рационалност живота вна своег, обликујући га новим идентитетом и карактером, нашли мотив да у селу живе и унапређују га. Тиме би село добило адекватну стратегију развоја за дужи период и што је најважније, тиме би се формирала основа за елементе одрживог развоја.

4.5. *Др Живадин Јовичић, Географски институт "Јован Цвијић" - САНУ, Београд*

ОДНОС ПРЕМА ГРАДУ - ПОЛАЗИШТЕ ЗА САГЛЕДАВАЊЕ И РЕШАВАЊЕ БИЛО КОЈЕГ ПРОБЛЕМА НА СЕЛУ ПА И ПРОБЛЕМА МЛАДИХ

Села се не могу посматрати одвојено од градова као већих, развијенијих садржајима богатијих и у целини привлачнијих насеља. Градова је све већи број и све су већег формата (мегаполиси и преко 15 милиона становника) а села или изумиру или их градови једноставно прогутају у својој експанзији. При крају овог века и овог миленијума села нису без шансе да преживе - због своје очуване природе, због хуманих и релаксирајућих амбијената, због једноставности, пре свега.

У дилемама о судбини села, нашој сеоској омладини остаје за утеху да сама може одлучивати о свом животном путу: да се приклони

WORKING GROUP - ROUND TABLE 4.

**YOUNG PEOPLE AND VILLAGE
ENVIRONMENT**

Conveners:

Vladimir Milić, Ph.D.

Dragoljub Đorđević, Ph.D.

Nada Vidić, MA

It is indisputable that any global society is an autochthonous unity but within contemporary processes it is a part of civilization too, emerging as unique at least in the sense of Max Webers statement that in each individual society prevails the basic process of global rationalization and all the other processes derived from it. One of the most important processes derived from human world rationalization is urbanization. The town is the centre of all civilizational movements. In its traditional form, the village and rural community have not survived as is the case in developed countries. However, in these countries old rural communities have tranformed into modern ones under the influence of urbanization.. The fate of young people in these countries is looked upon in quite a different light than when it is viewed in the context of a traditional village.

The application of the stated sociological postulates is the only one leading to a real strategy of rural communitys fate and the young in it. No other vision of development can prevent the young to leave the village. Such a strategy is complex and seems to be far from reality in hard times and universal poverty of our society. But it is more unrealistic and expensive than the view on development which is anti-civilizational and has no respect for the communitys postulates.

4.4. Aleksandar Č. Videnović , M.Sc., Faculty of Architecture, Belgrade

FACTORS OF YOUNG PEOPLES JOINING RURAL AREA RENEWAL

Over the past decades a number of processes, very disturbing because of their intensity and character, have been taking place in most Serbian villages. The processes affecting Serbian village are as follows: depopulation, deagrarization, development strategy through satellite-type industrialization, i.e., the construction of big plants sections whereby attempts have been made to employ young people who remained in the village, then comes pseudourbanization, very low or mistaken use of natural resources of rural environment. The stated processes have decreased young peoples interest in rural life. Within this context, it is necessary to transform social strategy of rural development and thereby make rural life more attractive to young people.

Some of the essential factors for achieving this goal, whose initiators and bearers should be young people, are as follows: urbanization along with rationalization and revision of all construction undertakings, urgent construction of all types of modern infrastructure, clear strategy of land utilization and favouring of autochthonous resources; transformation

of ownership structure in agricultural development, giving priority to private ownership (reorientation to smaller capacities, highly profitable modern farms and holdings); renewal of local ethnological identity in all spheres of development (agriculture, tourism, ecological economy, urbanism, architecture, etc.) in accord with broader social interests; creation of the healthy life concept through selection of activities and reorientation of inadequate activities to the so called pure industry exclusively on a resource basis.

If all the points mentioned were realized, then the village would have a long-term developmental strategy whereby the basis of sustainable development could be formed.

4.5. *Živadin Jovičić, Ph.D., Geographical Institute "Jovan Cvijić", The Serbian Academy of Sciences and Arts, Belgrade, Yugoslavia*

THE ATTITUDE TO TOWN - THE STARTING POINT FOR PERCEIVING AND SOLVING OF ANY PROBLEM AT THE VILLAGE, EVEN THE PROBLEM OF THE YOUTH

The village can not be observed separately from the town, as the larger, richer in contents and all together more attractive settlements. There are more and more towns and they are bigger and bigger (The megapolicies with over 15 million citizens) and the villages either extinct or simple become part of the expanding cities. At the end of this century and millennium the village is not without a chance for survival-for their kept nature, for human and relaxing ambiance, for simplicity before all.

In its dilemmas about the fate of the village, our rural youth can find comfort in the possibility to choose its life path: to stay in the village still without perspective, or to seek for the city where there are a lot of temptations as well as uncertainty. Truly, is it the time for discussions about problems of the youth in the village or should be this question understood as an illustration for neglect of development of village in Serbia. More of an absurd, there is agreement of politicians, experts and statesmen that the agriculture is the most perspective economy activity for the development of Serbia in the next century. There are, of course, more questions for sociological, geographical and socio-phylosophical reasoning on relations village-town.